

Základy kranioetrie, kefalometrie

- antropologická metoda, součást somatometrie
- systém měření **vnějších** rozměrů lebky, hlavy
- vychází z přesně definovaných

„antropometrických bodů“
(Martin-Saller 1959)

-Standardizované (celosvětově srovnatelné)

-Význam nejen pro antropologii,
také pro růstovou anatomii –
pediatrii a stomatologii, ortodoncii

- pro **objektivní hodnocení** velikosti přímých, a obvodových rozměrů a úhlů na lebce; zjišťují se mezi přesně definovanými kranio-metrickými body (nebo přes ně)
- Lidská lebka je při měření orientována nejčastěji do tzv. frankfurtské horizontály (rovina určující fyziologicky normální polohu hlavy)
- Jednou z metod kranio-metrie je i měření lebeční kapacity - **studium velikosti a tvaru lebky**

Kraniometrie

**používá přesně definované body na lebce,
lze je stanovit měřením na lebce nebo na
telorentgenografickém snímku hlavy**

(bregma, porion,...)

Kefalometrie

**používá body přenesené na kůži hlavy
pacienta nebo na fotografický snímek
(vertex, tragion, ...)**

**Většinou si kraniometrické a kefalometrické
body odpovídají**

Způsob měření :

- měření za stand. podmínek
- hygienické zásady
- antropometrické nástroje: dotykové měřidlo – ***kefalometr; posuvné měřidlo; pásová míra***

Kefalometr K-211

■ Kefalometr – celkový pohled

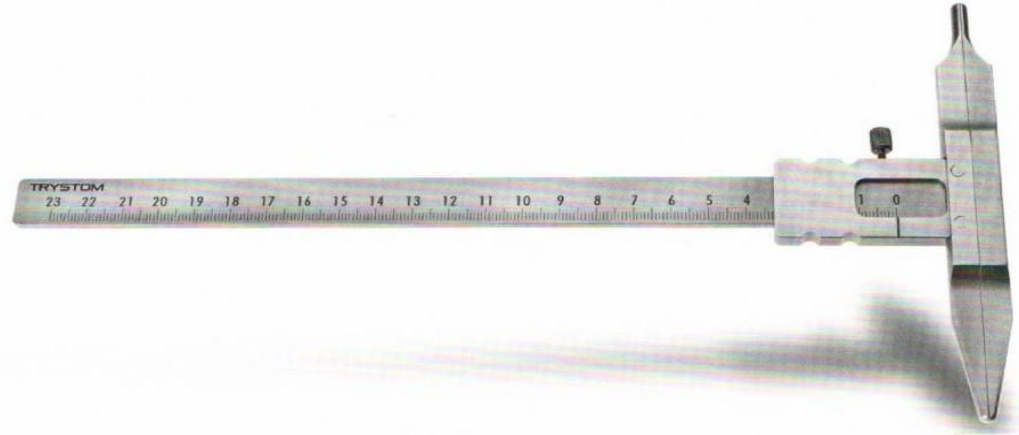

■ Kefalometr – lupa

■ Kefalometr – ocelový kloub

Posuvné měřítko M-222

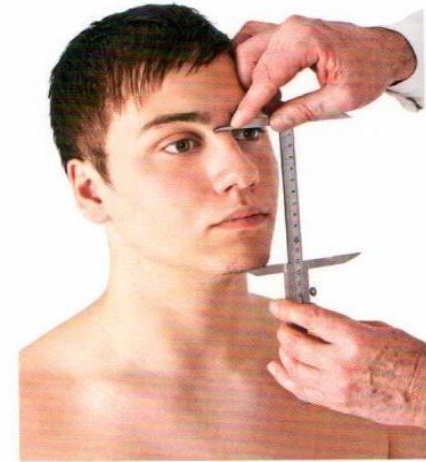
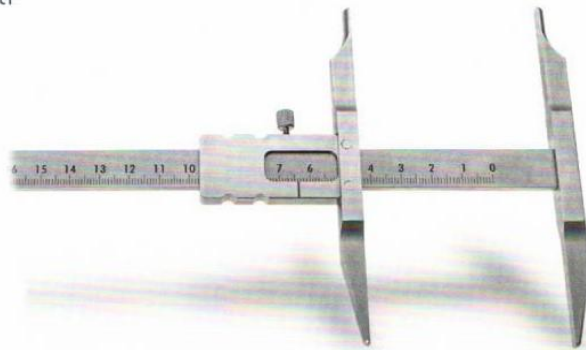

Technická data měřidla:

rozsah měření: 0 – 230 mm, hmotnost měřidla: 193 g

Obrázek 22.

Posuvné měřítko M-222
praktické použití

■ Morfologická výška obličeje

Nejdůležitější kranioметриcké body

Body označeny řeckými či latinskými názvy

Nepárové – ve střední rovině

nasion

glabella

bregma

lambda

opisthocranion

basion

akanthion

gnathion

orale

staphylion

Párové

pteryon

porion

euryon

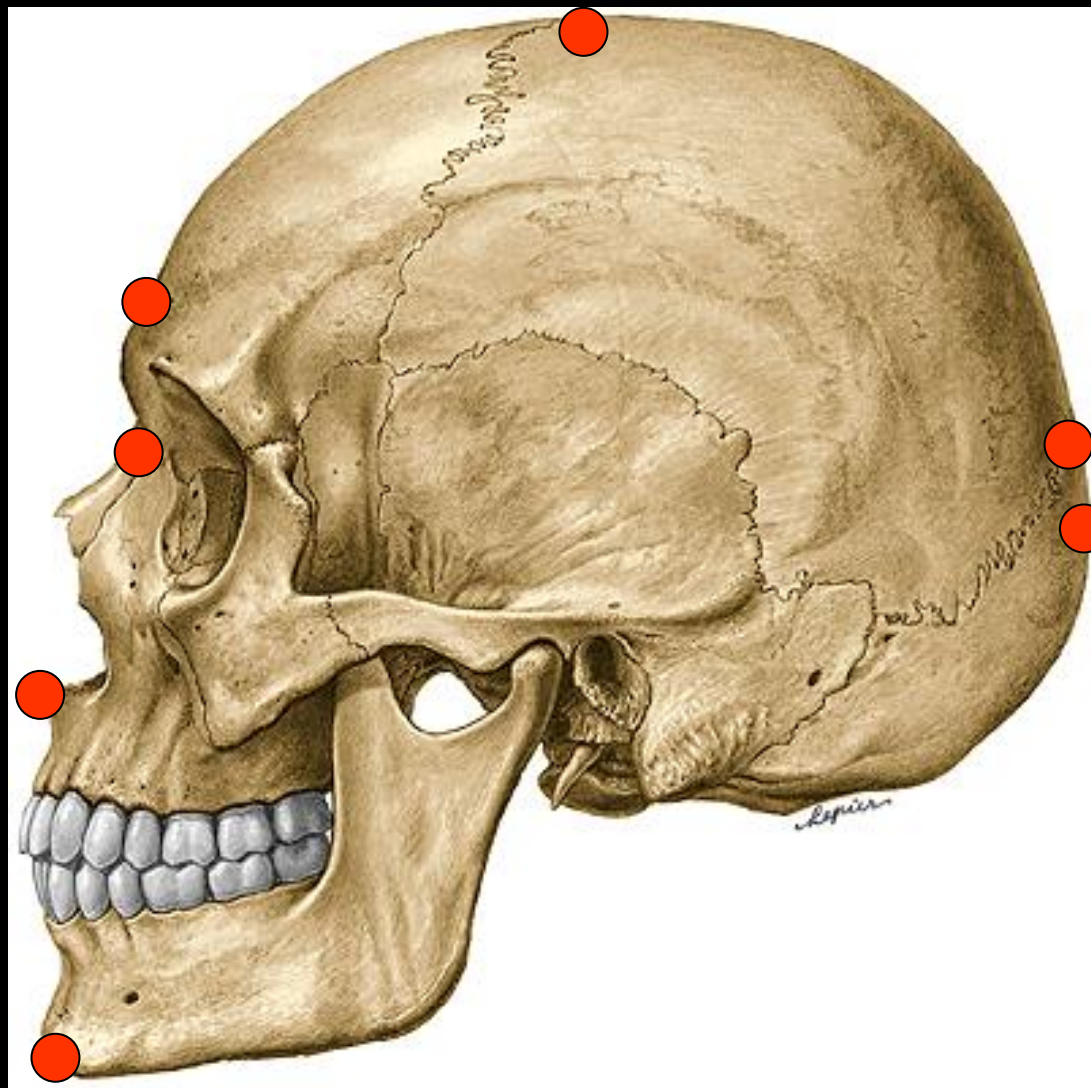
zygion

gonion

endomolare

Nepárové body 1.

bregma

glabella

nasion

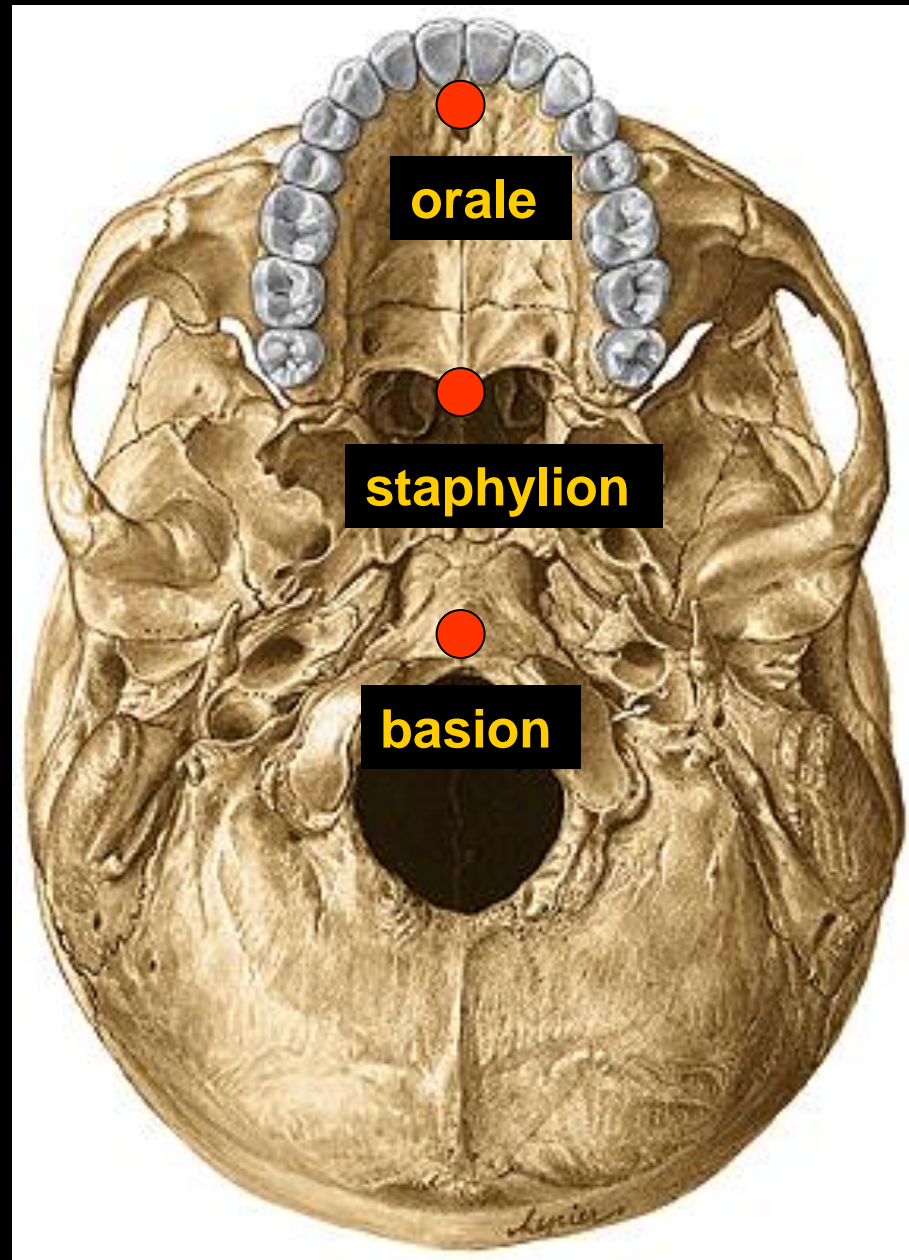
akanthion

gnathion

lambda
opisto-
cranion

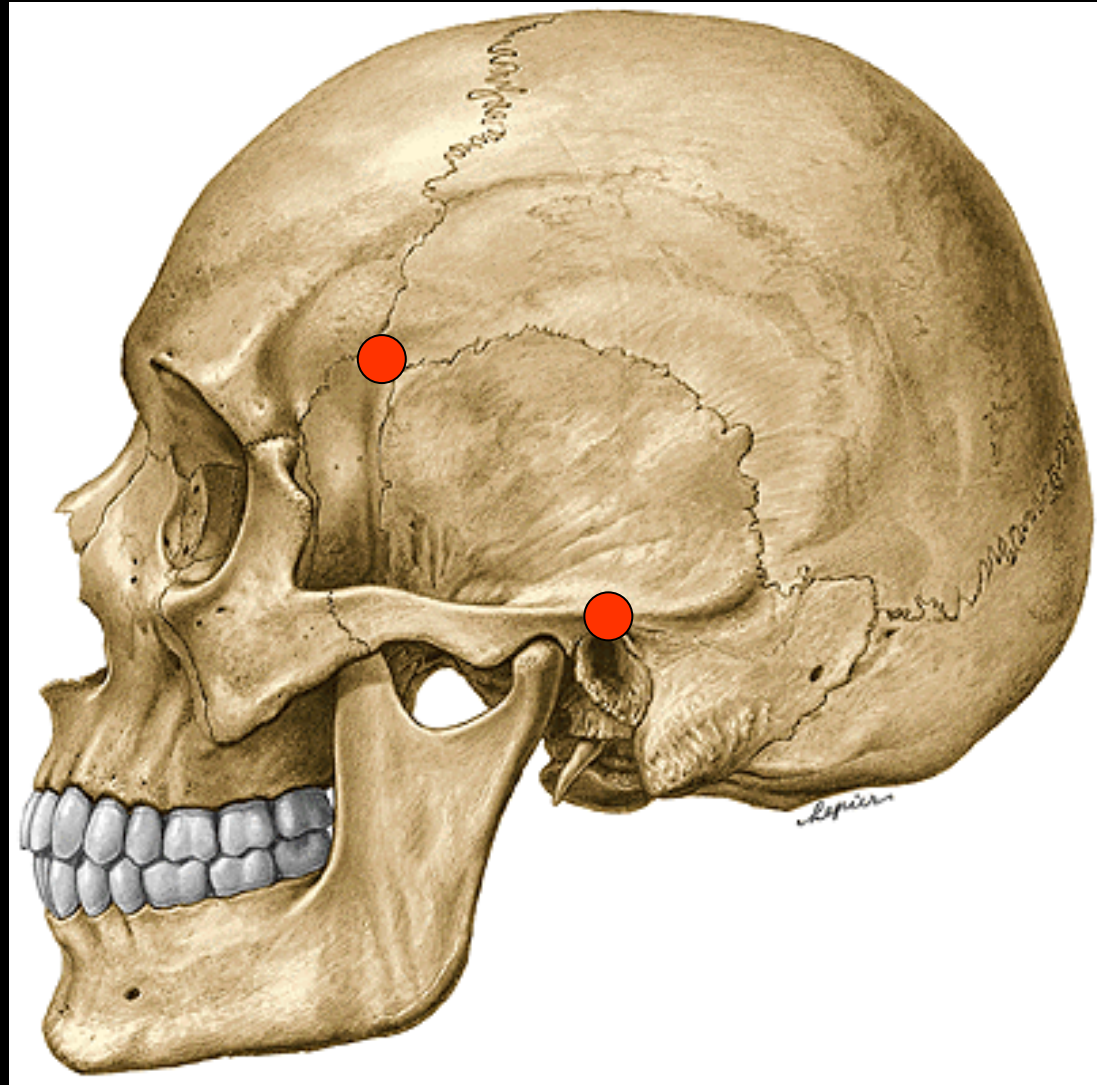
Nepárové body 2.

Párové body 1.

Pteryon

**Porion
(Tragion)**

Párové body 2.

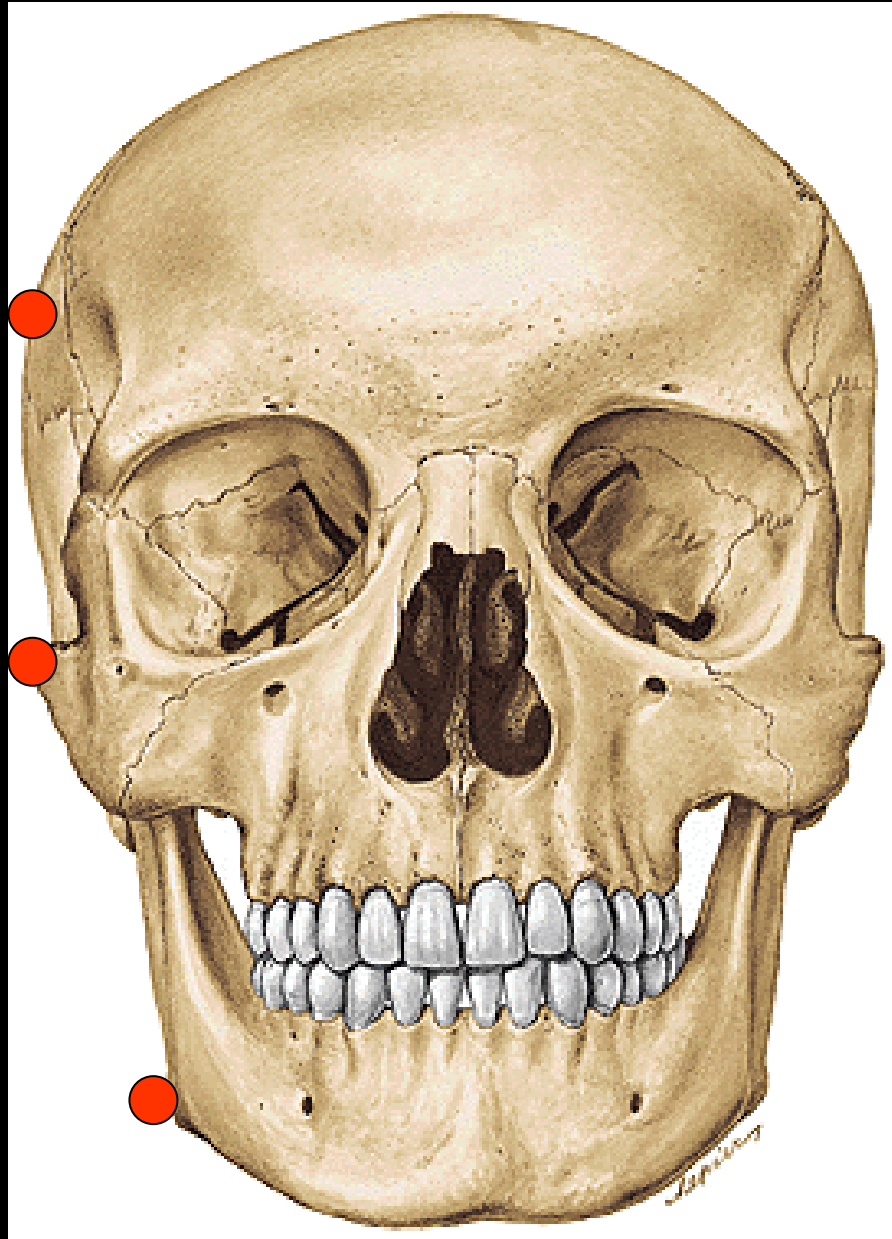
euryon

zygion

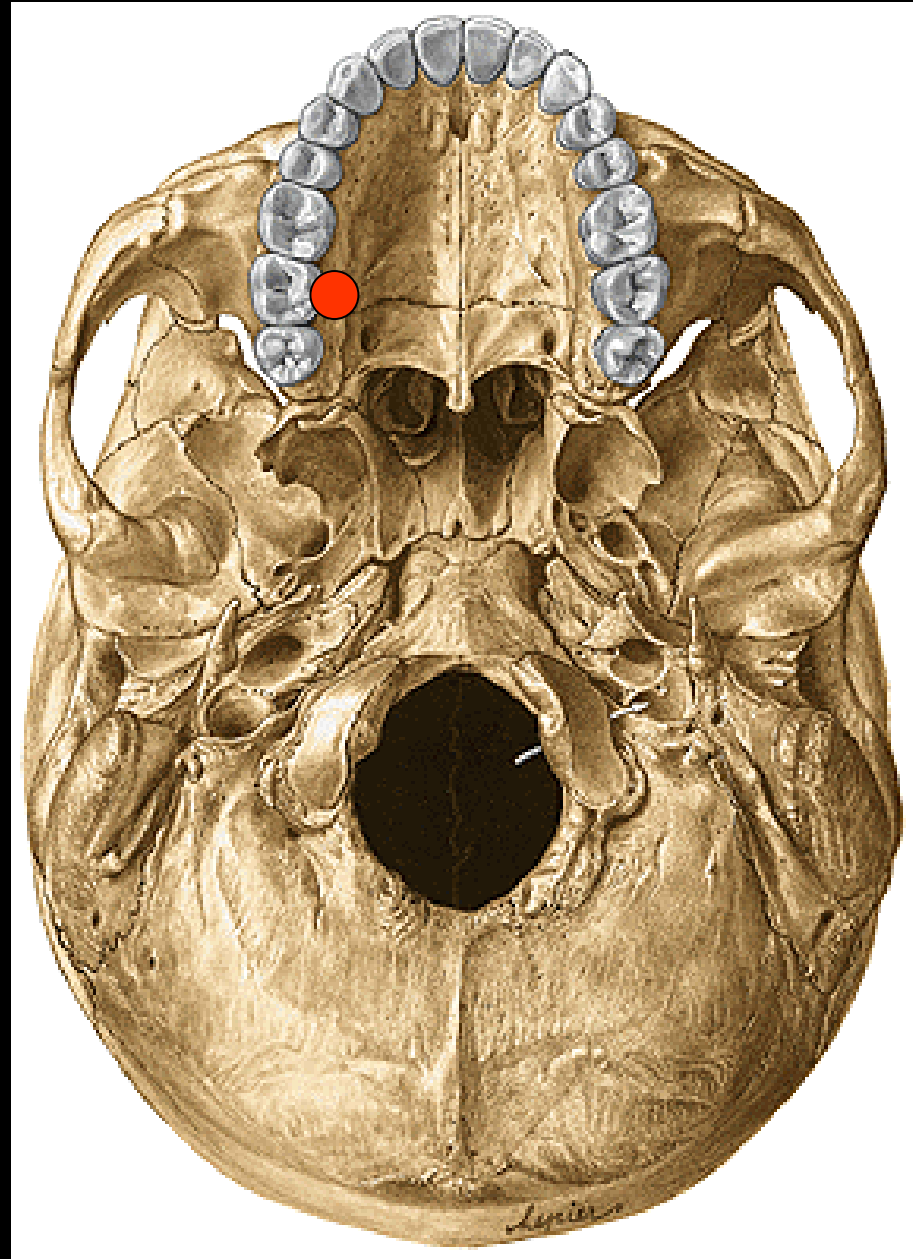

gonion

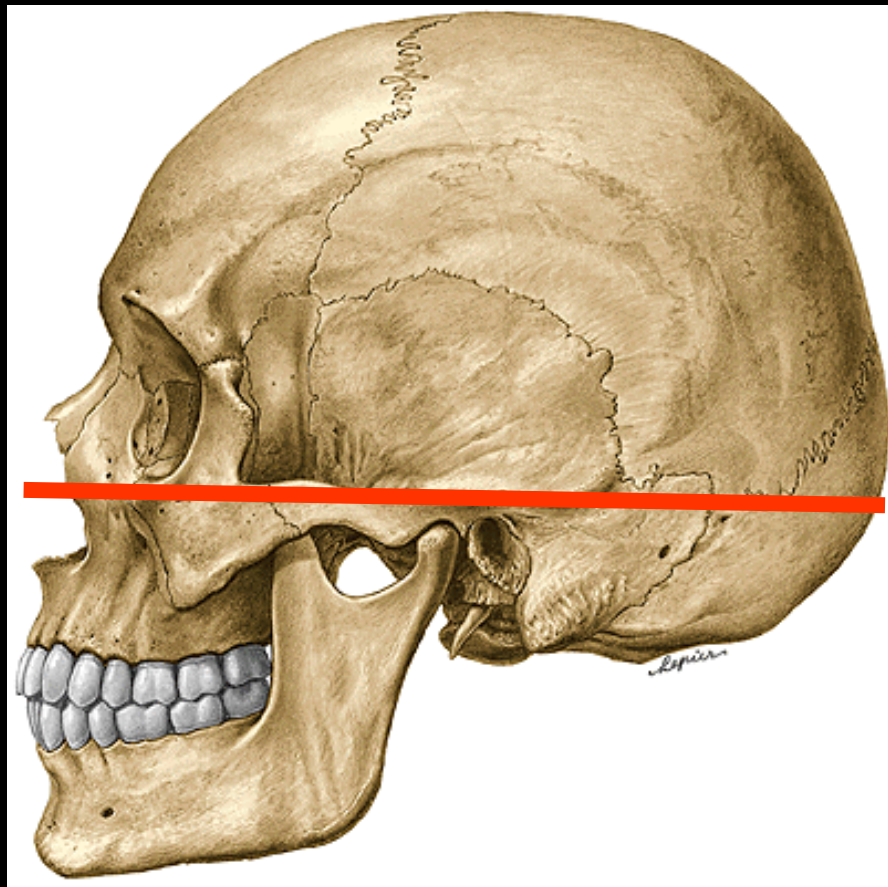

Párové body 3.

endomolare

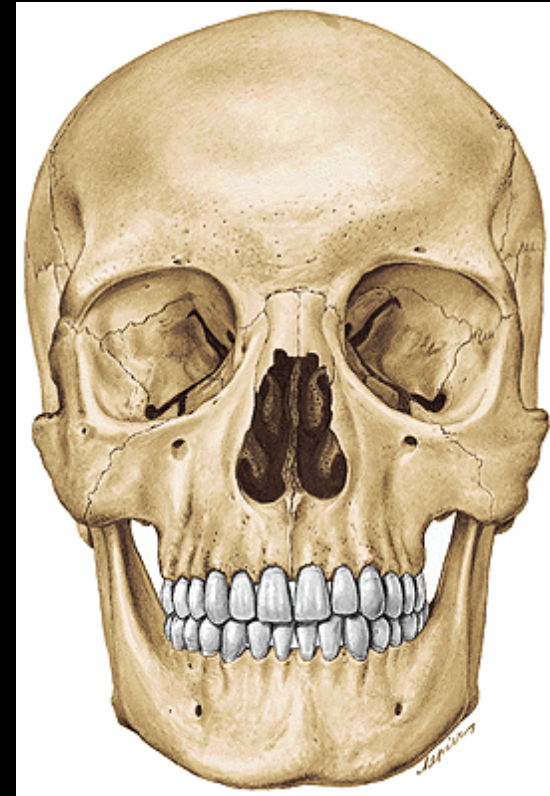
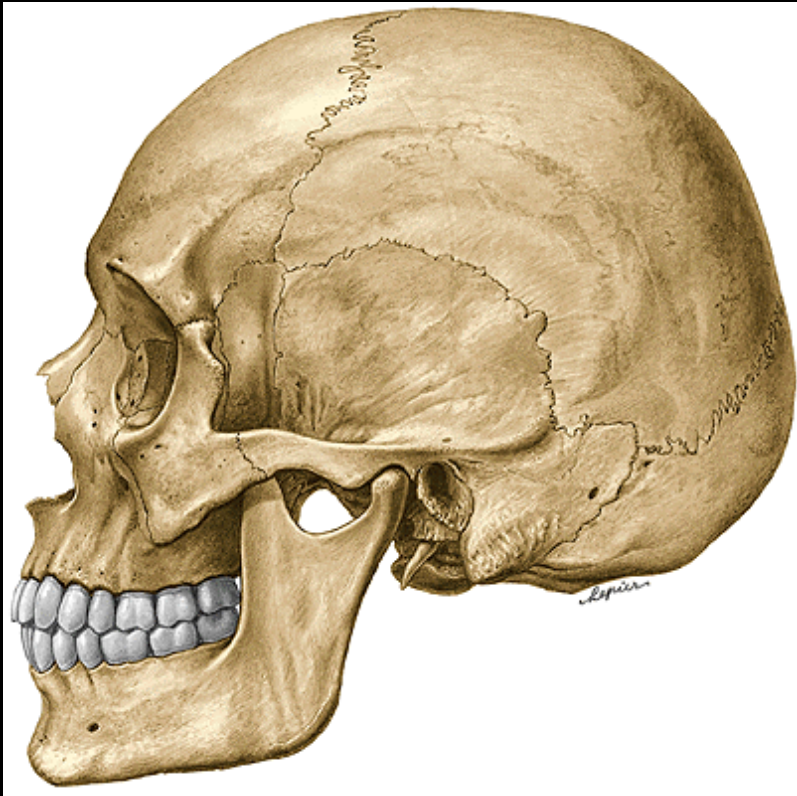

Předpokladem správného měření je
poloha hlavy v základní orientační rovině
linea horizontalis auriculoorbitalis
Frankfurtská horizontála

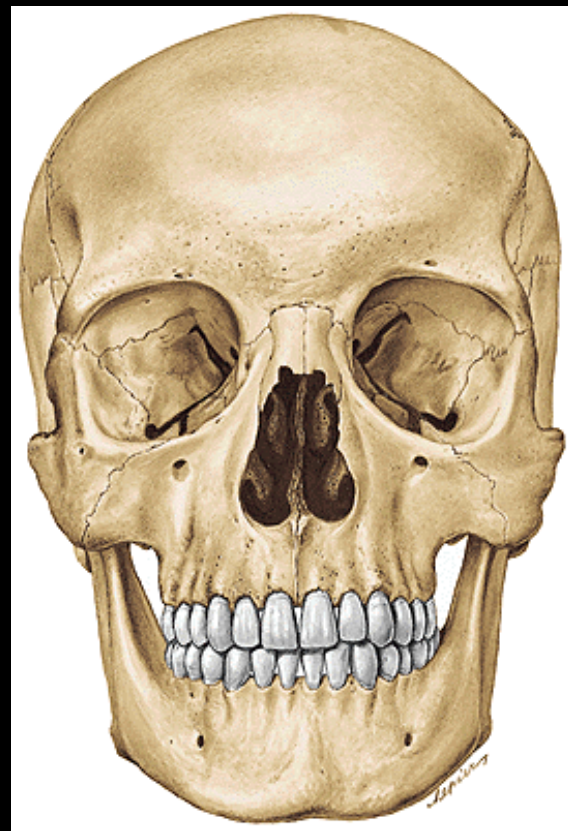
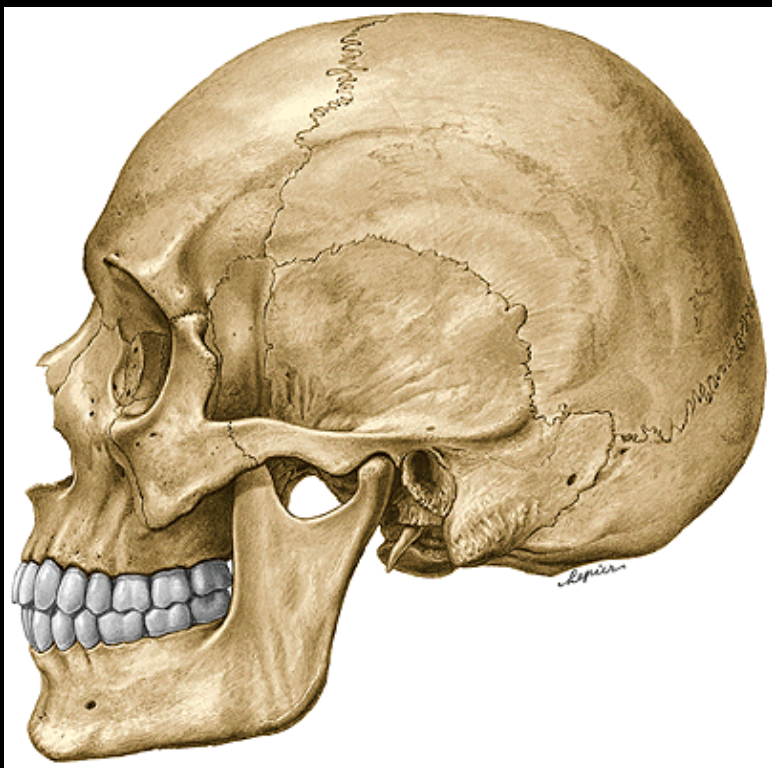
Rozměry lebky (hlavy)

Délka lebky - vzdál. glabella - opisthocranion

Šířka lebky - euryon - euryon

Výška lebky - bregma - basion

Výška obličeje **nasion - gnathion**

Šířka obličeje **zygion – zygion**

Šířka dolní čelisti **gonion- gonion**

Použití kefalometru při měření délky a šířky hlavy a šířky obličeje

■ délka hlavy

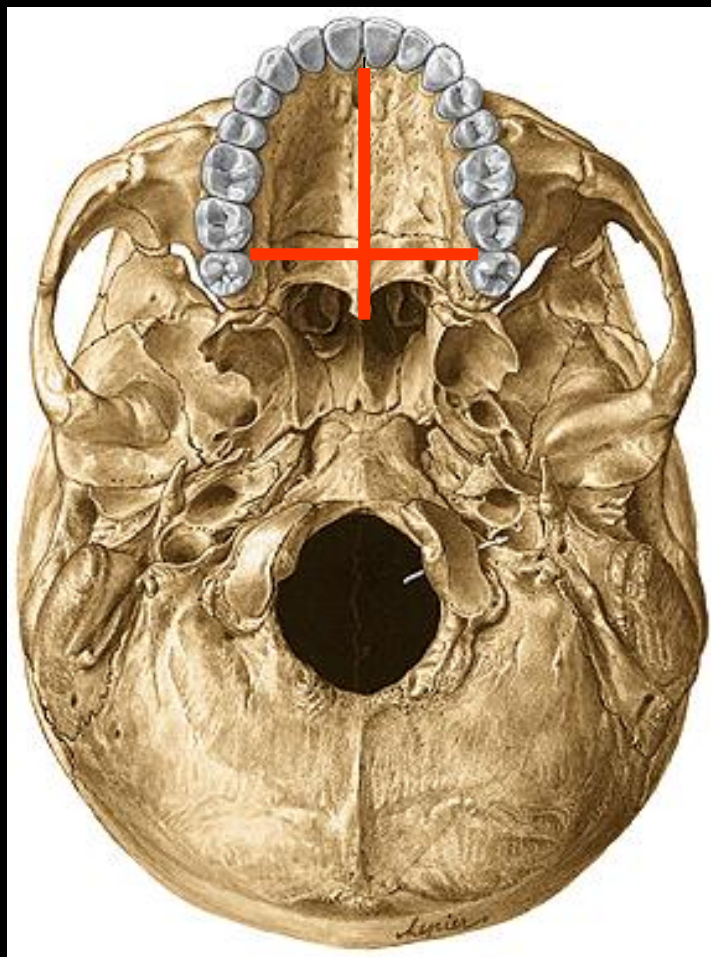

■ šířka hlavy

■ šířka obličeje

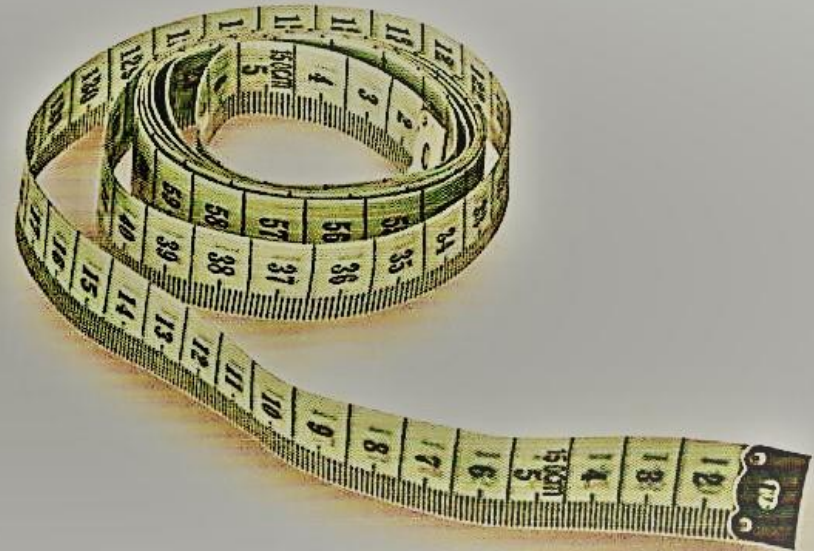

Šířka patra **endomolare - endomolare**
Délka patra **orale - staphylion**

Obvodová míra – horizontální obvod lebky
circumferentia horizontalis
frontooccipitalis – měřený přes glabellu a
opisthocranion

Pásová míra

Ve velikosti lebek je značná variabilita.

Makrokefalie – obvod 59,5 cm

**Mikrokefalie
– obvod 39,8 cm**

Abychom mohli tvar lebek vzájemně porovnávat, vycházíme z určitých pohledů - **tzv. norem:**

pohled ze strany – norma **lateralis** (dx., sin.)

pohled zepředu – norma **frontalis (facialis)**

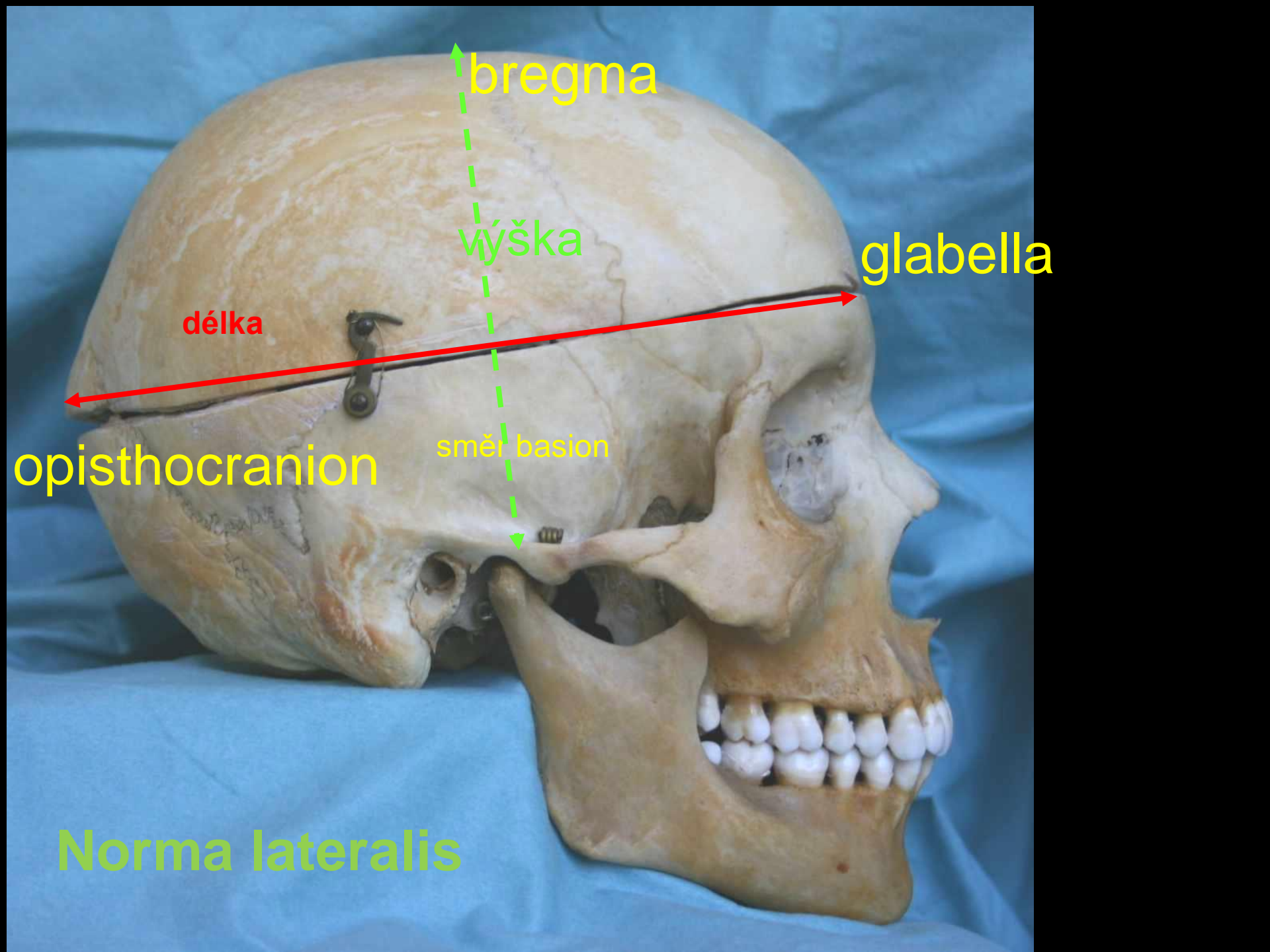
pohled zezadu – norma **occipitalis**

pohled shora – norma **verticalis** (superior)

pohled zespodu – norma **basalis** (inferior)

Předpokladem je, že rovina proložená liniemi procházejícími dolním okrajem očních a horním okrajem zevních zvukovodů je přesně horizontální - **lineae horizontales auriculoorbitales.**

bregma

výška

glabella

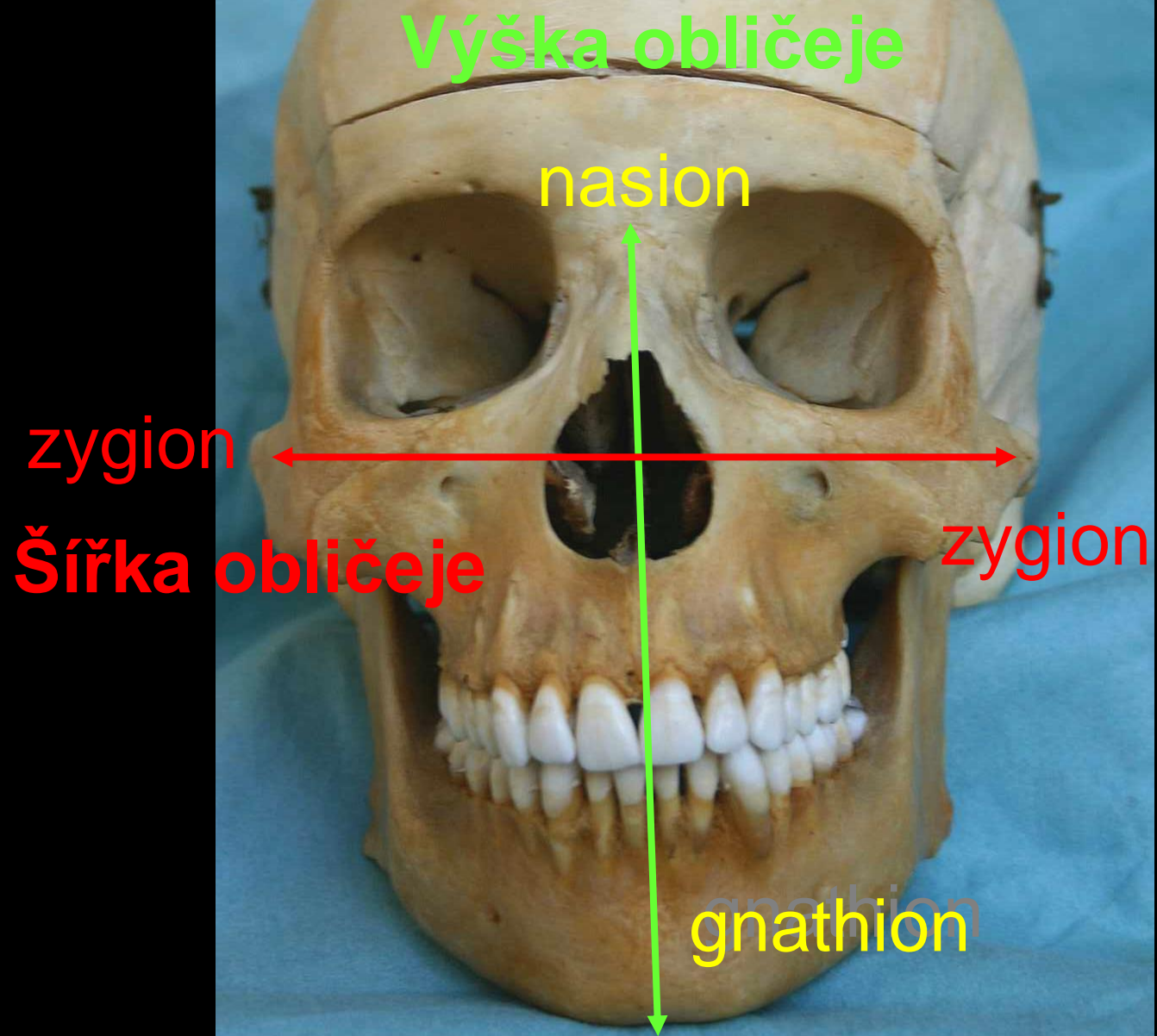
délka

opisthocranium

směr basion

Norma lateralis

Norma frontalis

Norma verticalis

EURYON

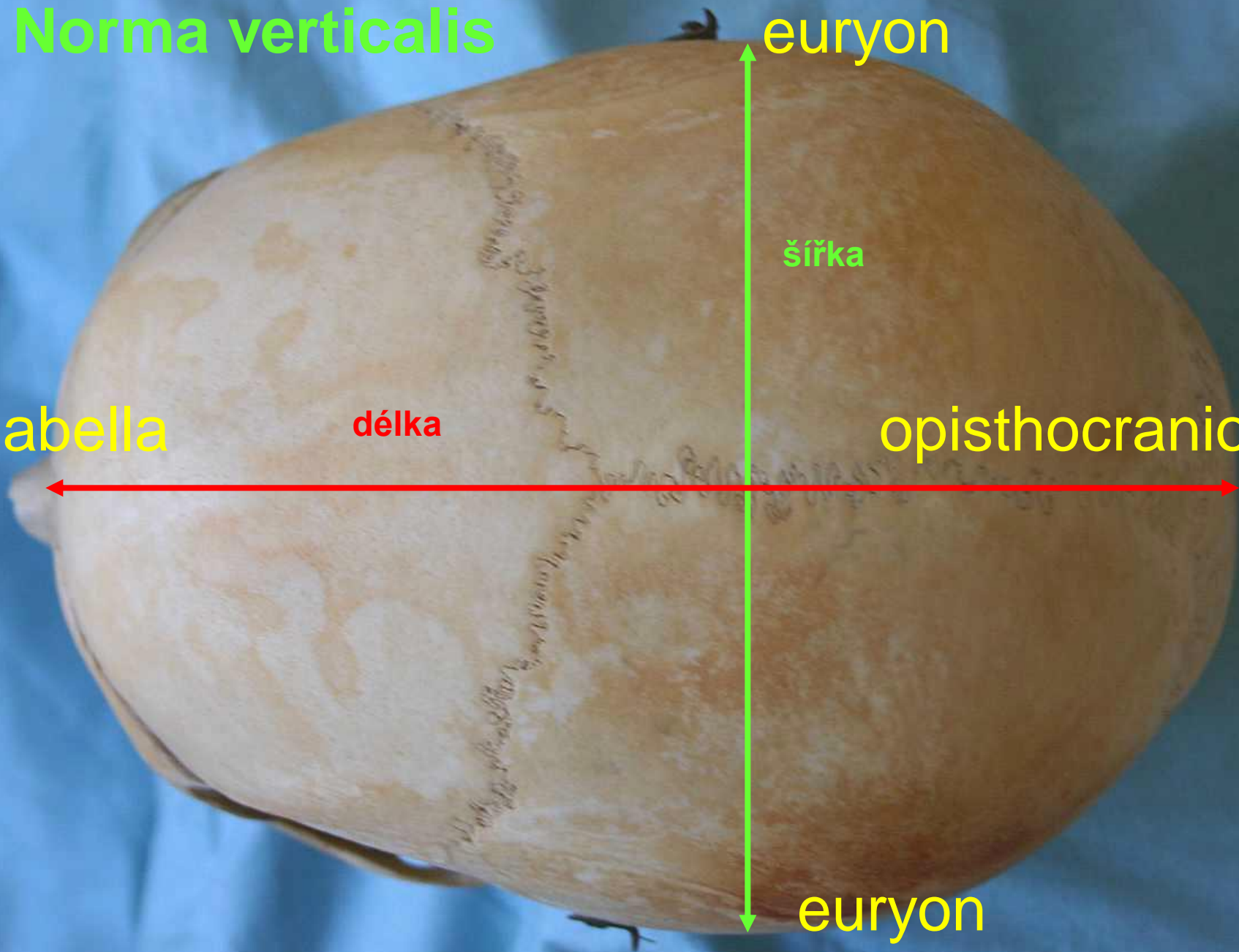
ŠÍŘKA

GLABELLA

DÉLKA

OPISTHOCRANION

EURYON

Indexy

Na základě změřených délkových, šířkových a výškových rozměrů je možné vypočítat

tzv. indexy: **hlavový**
obličejový
patrový

Informují o vzájemném poměru 2 rozměrů, kt. jsou v milimetrech (v absolutních hodnotách) – pro objektivizaci užíváme indexy = poměrné hodnoty **v procentech**

$$\text{Hlavový index} = \frac{\text{šířka lebky} \times 100}{\text{délka lebky}}$$

Kategorie hlavového indexu:

- Dolichokranie** x - 74,9 (dlouhá úzká lebka)
- Mesokranie** 75,0 - 79,9 (středně dlouhá)
- Brachykranie** 80,0 - x (krátká lebka)

$$\text{Obličejový index} = \frac{\text{výška obličeje} \times 100}{\text{šířka obličeje}}$$

Kategorie obličejového indexu:

Leptoprosopie	90,9 - x	(úzký obličej)
Mesoprosopie	85,0 - 89,9	(středně široký)
Euryprosopie	x - 84,9	(široký obličej)

$$\text{Patrový index} = \frac{\text{šířka patra} \times 100}{\text{délka patra}}$$

Kategorie patrového indexu:

Leptostafylie $x - 79,9$ (úzké patro)

Mesostafylie $80,0 - 84,9$ (středně široké)

Eurystafylie $85,0 - x$ (široké patro)

Časná diagnostika a úspěšná léčba vyvíjející se malokluse, má velký význam:

- pro dosažení vhodného skusu
- funkci žvýkací
- při mluvení (výslovnost)
- dentofaciální estetika (psychický stav pacienta)

...

1. cílená anamnéza

2. vyš. orofaciálního systému:

- intraorální, extraorální (zuby, struktury DÚ)
- funkční (vztah zubů při skusu)
- pomocná (proporce čelistí, obličeje, analýza modelů)
  - **fotometrie** (en face, profil)
  - **RTG vyš.:** - panoram. snímek
    - **telerentgenografický snímek = základ kefalometrické analýzy**

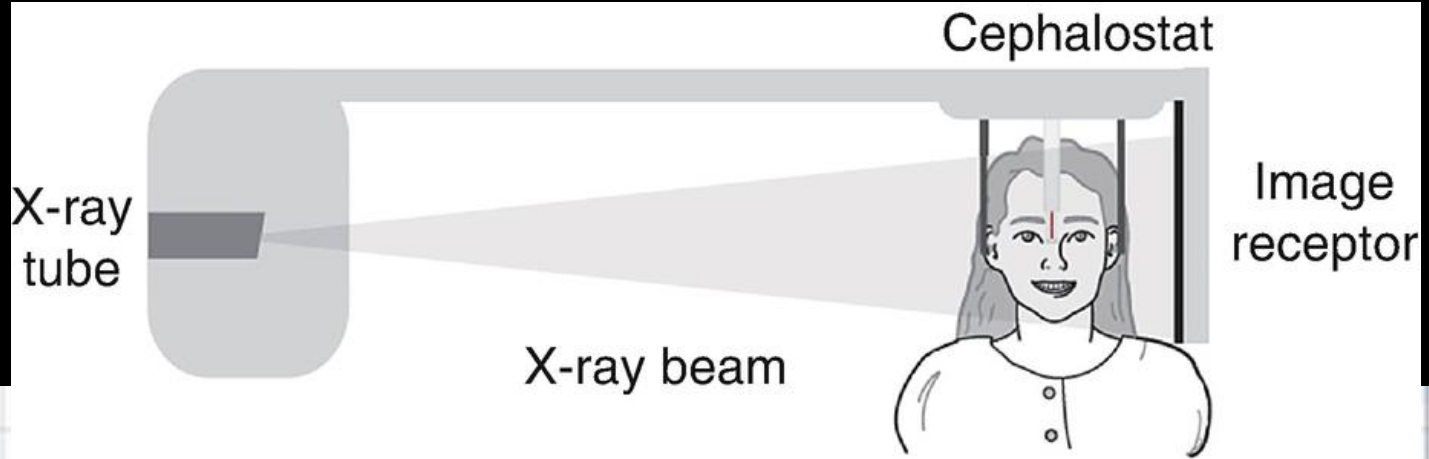
Telerentgenografie

– skeletodontální analýza

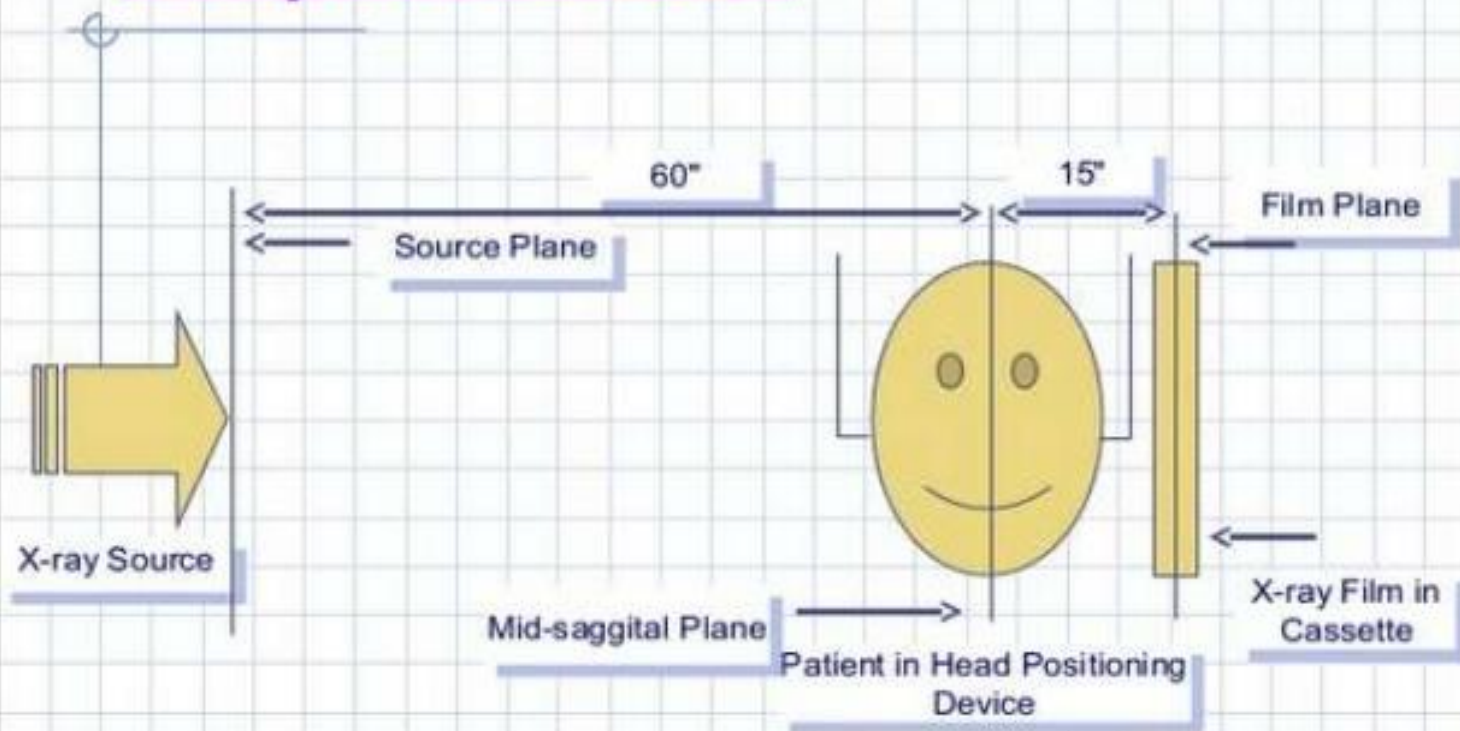
- zdroj záření v přesné vzdálenosti od pacienta (1,5m), jen úzký pruh paprsků, v bočné projekci (i v PA)
- hlava pacienta se fixuje v „kefalostatu“ (umožní opakovat projekci ve stejném postavení)

- **Kefalometrická analýza studuje prostorový vztah zubů, čelistí a ostatních kostí hlavy**

V oblasti obou čelistí máme speciální body a linie – **gnathometrické** – pro posuzování obličejové části lebky na základě RTG snímků

Cephalostat

Ortodoncie

- obor zabývající se diagnostikou, prevencí a léčením **nepravidelností chrupu, okluse** (léčbu vad v postavení chrupu a čelistí) – hl. během růstu!
- **Dentofaciální anomálie, vady skusu** narušují jednak estetiku obličeje, ale i funkčnost (dysfunkce obličejového svalstva, artropatie čelistního kloubu ...)
- Výskyt ortodont. anomálií je v civilizovaných zemích vysoký

Změny se zjistí metricky daleko dříve, než jsou patrné na pohled

Ve stomatologii - v **ortodoncii a chirurgické stomatologii** – používáme kefalometrické (kranio-metrické) **body, linie, úhly**

- k **prostorové analýze jednotlivých složek orofac. soustavy** (dg. anomálií)
- **sledování růstu, vývoje**
- k plánování a vyhodnocení výsledků **stomatochir. zákroků**
- sledování a hodnocení **výsledků ortodont. úprav anomálií**

Zákl. body pro využití v ZL

Go Gonion (ev. cGo) – vrchol angulus mandib.

Gn Gnathion (ev. cGn) – nejnižše ležící bod dolního okraje mand. ve střední rovině

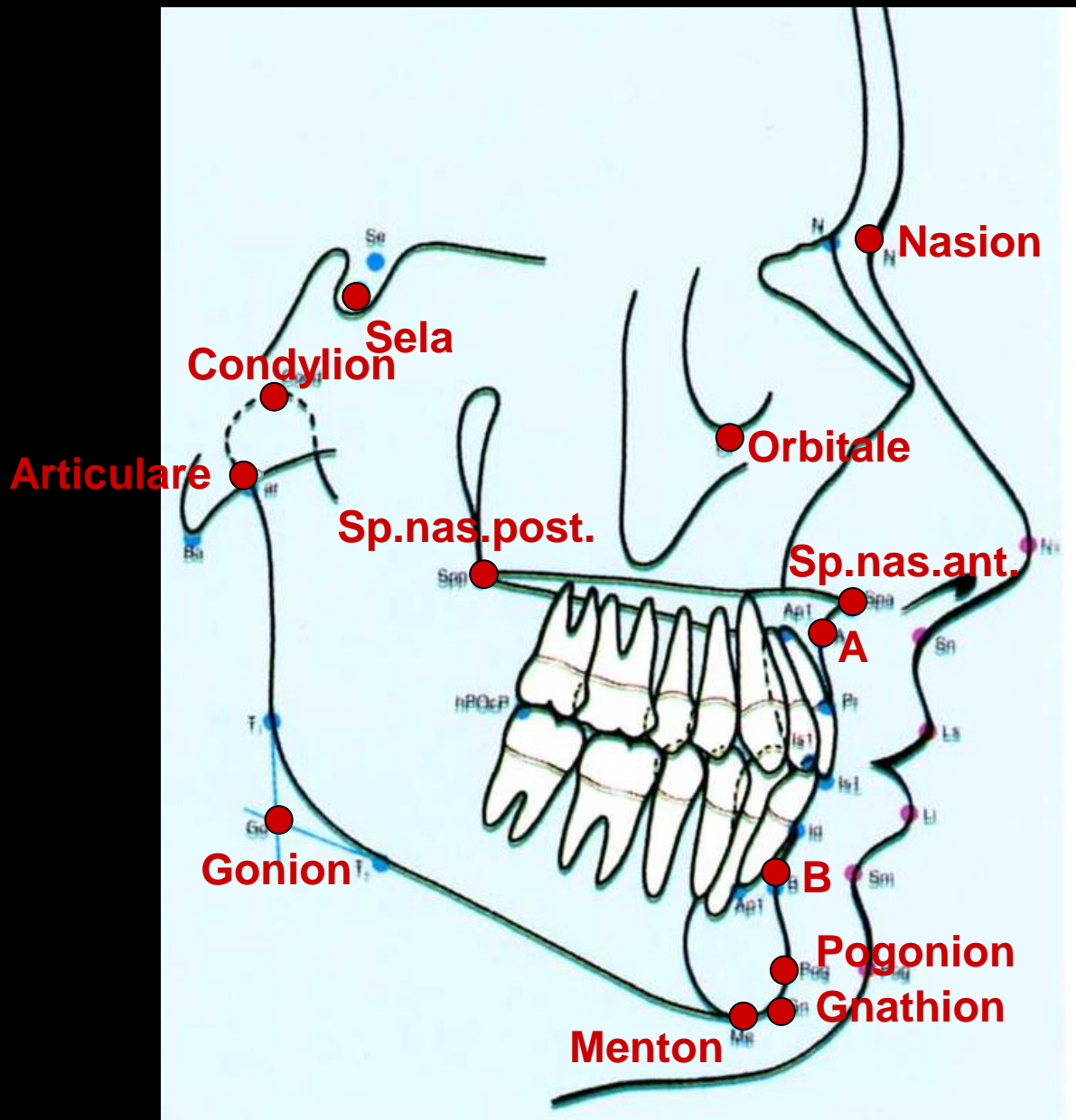
N Nasion – uprostřed kořene nosu

Po Porion – horní okraj kostního porus acust. ext.

Ar Articulare - průsečík stínu ramus mandib. a dolního okraje baze lebni

Me Menton - nejkaud. bod na symfýze mandibuly

Pog Pogonion - nejventr. bod kostěné brady v med. rovině

A - nejhlubší bod přední kontury alv. HČ v med. rovině

B - nejhlubší bod přední kontury alv. DČ v med. rovině

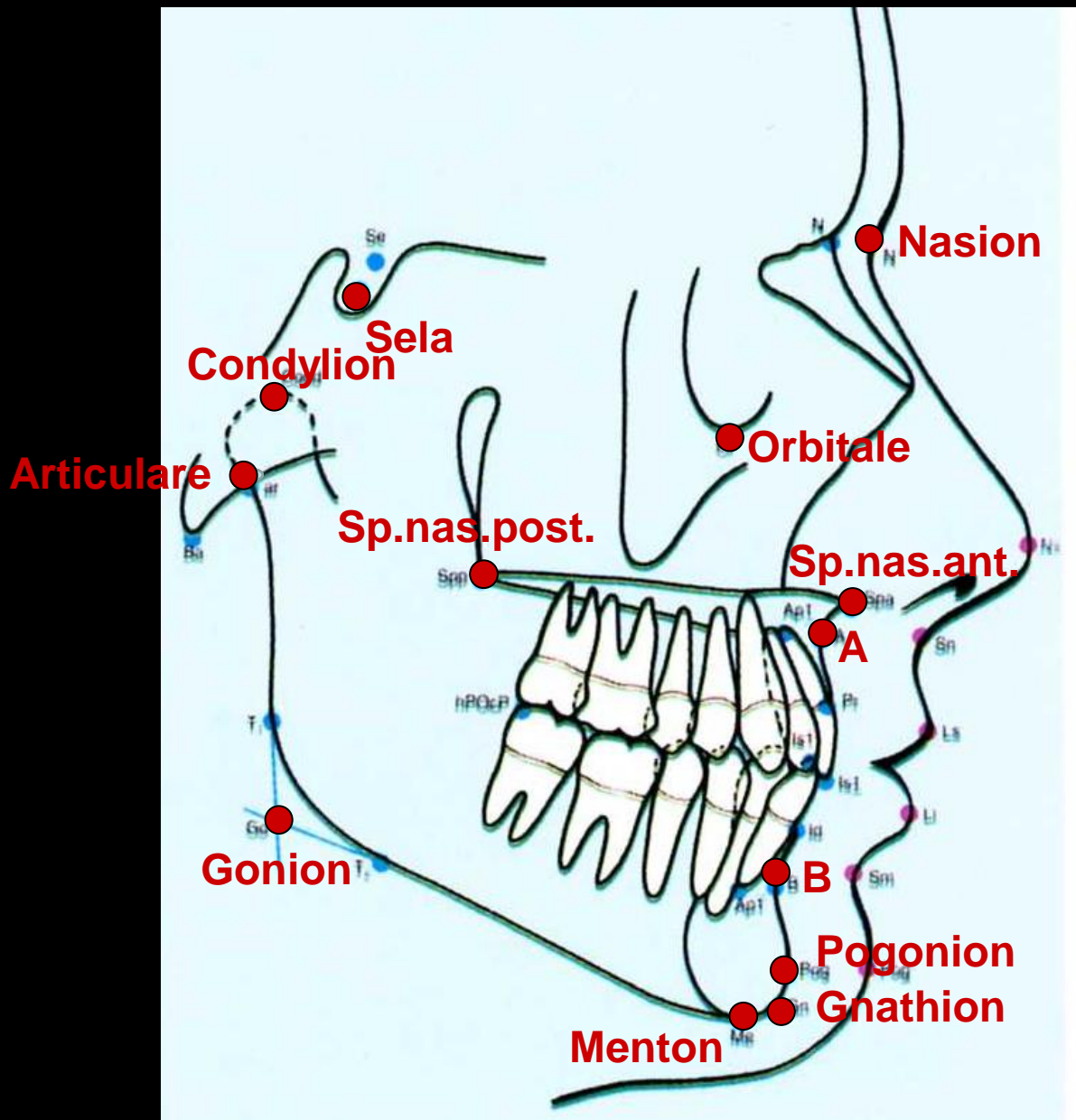
SPA Spina nas. ant. - nejventr. bod na SNA

SPP Spina nas. post. - průsečík prodloužení stínu přední stěny fossa pterygop. a spodiny nosní

O Orbitale - dolní okraj očnice pod středem pupily

Con Condylion - bod na horním okraji kondylu

S Sela - bod ve středu sella turcica

Analýza telertg. snímku

Spojením bodů >

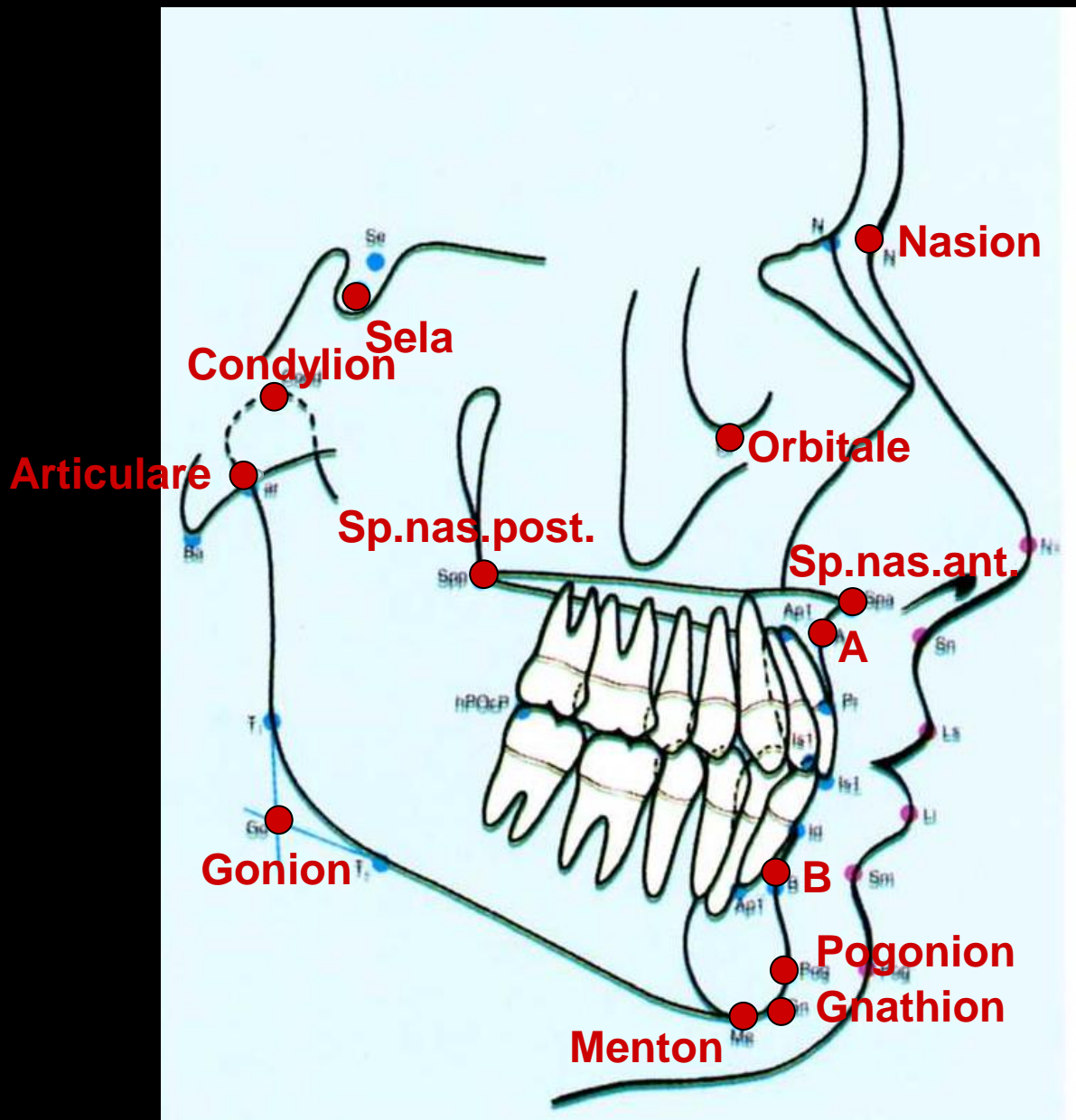
Zákl. orientační linie

Délkové parametry

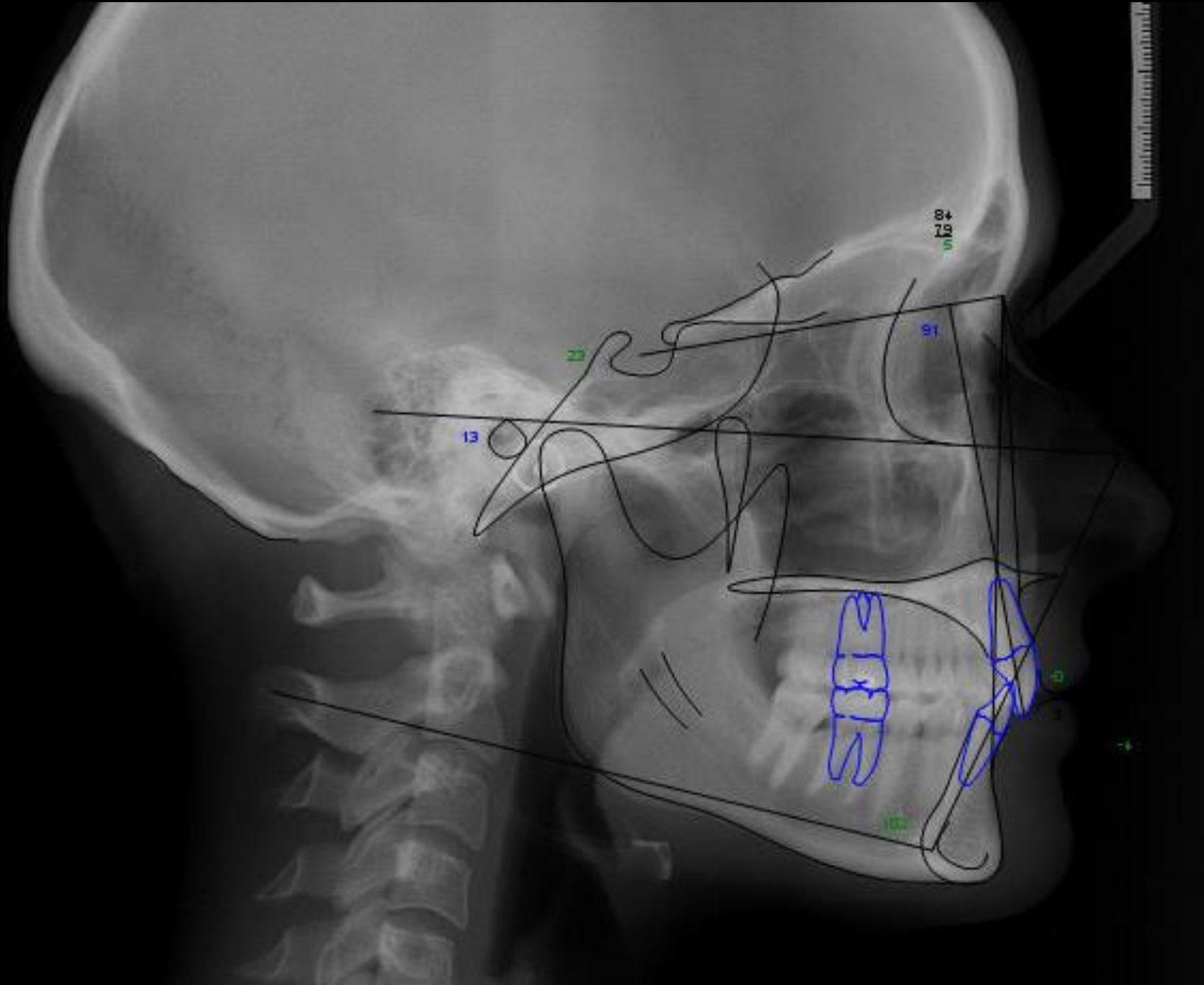
Informace o vzájemných proporcích obličeje a vztazích skeletodontálních segmentů

Základní linie

- S - N**   přední báze lební
- Ar - cGo**   délka ramene mandibuly
- cGo - Me**   délka těla mandibuly
- S - cGo**   zadní výška obličeje
- N - Me**   přední výška obličeje
- N - Pog**   faciální rovina

- Po - O**   Frankfurtská horizontála
okluzní rovina

Hospital: Hospital General de México

13

14

15

16

